

1. Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Työterveyslaitos, PL 40, 00032 Työterveyslaitos
Käyntiosoite: Topeliuksenkatu 41 b, 00250 Helsinki

Yhteyshenkilö tutkimukseen liittyvissä tietosuoja-asioissa:
Työterveyslaitoksen tietosuojavastaava, sähköposti tsv@ttl.fi, puhelin 030 474 2429.

2. Kuvaus tutkimushankkeesta

Työterveyslaitoksen Kuntasektorin henkilöstön seurantatutkimuksessa tutkitaan kunta-alan työntekijöiden työtä, työyhteisöjä ja johtamista sekä niiden yhteyttä terveyteen ja työkykyyn. Tutkimukseen kuuluu kaksi rinnakkaista tutkimushaaraa: Kunta10-tutkimus ja Sairaalahenkilöstön hyvinvointi -tutkimus. Tutkimuksen kohteena ovat 11 kunnan (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere, Oulu, Raisio, Nokia, Naantali, Virrat ja Valkeakoski) ja 5 sairaanhoitopiirin (Varsinais-Suomi, Pirkanmaa, Kanta-Häme, Vaasa, Pohjois-Pohjanmaa) sekä Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän ja Pietarsaaren sosiaali- ja terveysviraston koko henkilöstö. Kuntasektorin henkilöstön seurantatutkimus kestää vuoteen 2030 saakka, jolloin arvioidaan jatkotutkimuksen tarve.

3. Tutkimuksen vastuullinen johtaja

Vanhempi tutkija, dosentti Jenni Ervasti
Työterveyslaitos, PL 18, 00032 TYÖTERVEYSLAITOS
(käyntiosoite: Arinatie 3 A, 00370 Helsinki)
puh. 030 474 2806, 043 825 5475
Sähköposti: jenni.ervasti@ttl.fi

4. Tutkimuksen suorittajat

Erytisasiantuntijoilla (tilastotiede) Ville Aalto, Kaisa Reuna, Aki Koskinen ja Jouko Remes on oikeus käsitellä koko kysely- ja rekisteriaineistoa ja rekisterissä olevia henkilötietoja.

Työterveyslaitoksen vierailevilla tutkijoilla Jaana Pentti ja Solja Nyberg on oikeus käsitellä koko kysely- ja rekisteriaineistoa ja rekisterissä olevia henkilötietoja seuraaviin tutkimushankkeisiin liittyen ja niissä sovitusti:

- Individual-participant data meta-analysis in working populations (IPD Work) konsortion meta-analyysit. Työterveyslaitoksen edustaja on aina mukana julkaisujen kirjottajissa, ja Työterveyslaitos mainitaan affiliaationa. (2015–2023)

- Terveydenhuollon työolokuormituksen mittaaminen digitaalisten datalähteiden avulla (2020–2022)
- Kuntatyönantajan vaikutusmahdollisuudet työpaikkakiusaamiseen ja asiakasväkivaltaan: riskiennustemalli ja kehittämisinterventio (2020–2023)

Työterveyslaitoksella työsuhteessa olevilla tutkijoilla on oikeus käsitellä tietoja tutkimustyössään pseudonymisoidussa muodossa, jolloin suorat henkilötunnisteet on poistettu.

Työterveyslaitoksen vierailevilla tutkijoilla Marianna Virtanen, Maria Alhainen, Katriina Heikkilä ja Otso Rantonen on oikeus käsitellä koko aineistoa tutkimustyössään sopimusten mukaisesti pseudonymisoidussa muodossa, jolloin suorat henkilötunnisteet on poistettu.

Anonymisoitua kyselyaineistoa voivat käsitellä myös yliopistojen ja muiden tutkimuslaitosten tutkijat sovitusti tutkimusyhteistyössä. Tämä edellyttää aineistopyyntöä ja sen pohjalta tehtävää aineistonluovutus sopimusta. Kuntasektorin henkilöstön seurantatutkimuksen osalta aineistopyynnöistä Työterveyslaitoksella vastaa tutkimuksen vastuullinen johtaja Jenni Ervasti.

5. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus ja oikeusperuste

Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus on tehdä tieteellistä tutkimusta työelämän laadun yhteydestä henkilöstön terveyteen ja hyvinvointiin. Henkilötietoja tarvitaan kyselyn tekemiseen ja vastausten yhdistämiseen rekisteritietoihin. Kunta-alan henkilöstön työhön liittyviä tekijöitä ja terveyttä seurataan kyselyin sekä terveysrekisterien avulla taannehtivasti 1980-1996 ja etenevästi 1997-2030.

Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste on EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 e kohdan sekä tietosuojalain 4.1.3 §:n mukaisesti yleistä etua koskeva tietellinen tutkimus. Työterveyslaitoksen lakiin kirjattu tehtävä on harjoittaa ja edistää työn ja terveyden välisen vuorovaikutuksen tutkimusta sekä käsitellä siinä tarkoituksessa henkilötietoja työntekijöiden terveydentilan kehityksen tutkimusta ja seurantatehtävää varten.

6. Arkaluonteiset henkilötiedot

Tutkimuksessa käsitellään terveystietoja. Arkaluonteisten tietojen käsittely perustuu tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 j kohdan mukaiseen erityisehtoon tieteellinen tutkimustarkoitus sekä tietosuojalain 6.1.7 §:ään

7. Mitä henkilötietoja tutkimusaineisto sisältää

YKSILÖINTITIEDOT: nimi, osoite ja henkilötunnus.

TAUSTATIEDOT: Rekisteripohjaiset: ammattinimike, työpaikka, työsuhteen alkamis- ja päättymispäivä, vakanssin laji, työsuhteen keskeytysten alku- ja loppupäivämäärä ja syykoodi, palkanmaksuun liittyvät poissaolotiedot, koulutustieto, äidinkieli, ulkomaille muuttopäivä, eläketiedot ja muut eläkkeiden kertymiseen liittyvät tiedot. Kyselypohjaiset: siviilisääty, lasten lukumäärä, koulutus.

ALTISTUMISTIEDOT: Rekisteripohjaiset : työhistoriatieto, työyksikön piirteet ja kehittämistoimenpiteet, työaikaa koskevat tiedot, asuinympäristön piirteet. Kyselypohjaiset: työhön liittyvät psykososiaaliset tekijät (työ, työyhteisö, johtaminen), yksilölliset tekijät, elintavat.

ELINOLOTIEDOT: Rekisteripohjaiset: asuinpaikkatiedot. Kyselypohjaiset: elämäntapahtumat, omaishoitajuus, naapuruston ominaisuudet.

SAIRAUSTIEDOT: Rekisteripohjaiset: sairaalahoitajaksot diagnoosi- ja toimenpidekoodeineen, pahanlaatuiset kasvaimet, korvatut reseptilääkeostot, erityiskorvausoikeudet, myönnetty kuntoutus, sairauspoissaolot diagnosikoodeineen, työtapaturmat ja ammattitaudit, työkyvyttömyyseläkkeet diagnosikoodeineen, kuolemansyyt. Kyselypohjaiset: oireet, koettu terveys, koettu työkyky, koettu hyvinvointi, diagnosoidut sairaudet, unihäiriöt, eläkeasenteet.

8. Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään

TYÖNANTAJIEN HENKILÖREKISTERIT. Tutkimusaineisto muodostuu työnantajien rekisterien perusteella tutkittavissa organisaatioissa työsuhteessa vuosien 1990-2019 välillä olleista henkilöistä. Tiedot työsuhteista, niiden keskeytyksistä ja palkanmaksuperusteista sekä työajoista sisältäen työnantajan Titania © (CGI) vuoro- ja päivystyssuunnitteluohjelmistojen sisältämät tiedot on saatu työnantajien luvilla. Tiedot on päivitetty vuoteen 2017-2019 tutkimusorganisaatiosta riippuen.

KYSELYT. Kyselytutkimuksien kohteina ovat kyselyvuosina työssä tutkimusorganisaatioissa olevat. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista. Jokaisessa kyselyssä tutkittaville on informoitu, mistä muista tietolähteistä kerätään tietoa ja mitä tietoa kerätään. Samoin on informoitu siitä, että kyseessä on seurantatutkimus. Kyselyjä on tehty 1997/98, 2000-02, 2004/05, 2006, 2008/09, 2010, 2011/12, 2013/14, 2015/2016, 2017/2018, 2019/2020.

MUUT REKISTERIT. Tutkimusaineiston seurannassa käytetyt rekisterit (rekisterinpitäjien luvilla/ viranomaisluvilla):

KELAn rekisterit: Tietoja lääkekäytöstä, erityiskorvausoikeuksista, sairauspoissaoloista ja niiden diagnooseista sekä kuntoutuksesta 1994-2016. Nämä tiedot saatu vuosina 1991-2005 tutkimusorganisaatioissa työskennelleille.

ETK:n (ml. yksityisten ja julkisten eläkelaitosten) ja Kevan rekisterit: Työeläketiedot ja niihin liittyvät työeläkevakuutetun työskentelyä koskevat tiedot 1994-2018.

THL:n rekisterit. Pahanlaatuiset kasvaimet 1980-2016 (syöpärekisteri), sairaalahoitajaksot (ml. dg,, toimenpidekoodit) 1980-2016 (hoitoilmoitusrekisteri).

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton rekisterit: Työtapaturma, ammattitauti 1994-2018.

Tilastokeskuksen rekisterit: Koulutus, ammattitieto ja kuolleisuustiedot 1990-2018, ruututietokanta 2000-2015.

Väestörekisterikeskus: Asuinpaikka- ja rakennustunnustiedot 2000-2011, ulkomaille muuttopäivä, äidinkieli, kuolinpäivä.

9. Tietojen siirto tai luovuttaminen tutkimusryhmän ulkopuolelle

Anonymisoituja kyselytietoja voidaan tutkimusyhteistyössä luovuttaa seuraaville tahoille: Helsingin, Turun, Tampereen, Oulun ja Itä-Suomen Yliopistot, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Keva, Kela, Tukholman yliopisto Ruotsi, Kööpenhaminan yliopisto Tanska, The National Research Centre for the Working Environment Tanska, Jönköpingin yliopisto Ruotsi, University College London Iso-Britannia, London School of Hygiene and Tropical Medicine Iso-Britannia, INSERM Ranska.

Rekisteriaineistoja ei luovuteta kolmannelle osapuolelle.

10. Tietojen siirto tai luovuttaminen EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle

Kyselyjen osa-aineistoja voidaan luovuttaa yliopistoihin tai tieteellisiin tutkimuslaitoksiin rajattuja yhteistutkimuksia varten, jos (1) tutkimusaineisto anonymisoidaan, (2) aineisto lähetetään käyttäen turvapostia tai kansainvälistä kuriiripostia (esim. FEDEX) ja (3) luovutettua aineistoa ei ole mahdollista palauttaa tunnisteelliseksi. Yhteistutkimuksissa käytettävästä aineistosta henkilötunnustiedot on täysin poistettu.

Jokaisesta luovutuksesta tehdään sopimus, jossa myös varmistetaan tietosuojakysymykset kuten se, että vastaanottajaorganisaatiolla on lupa ottaa vastaan tiedot ja sovitaan kuka hävittää luovutetut tiedot vastaanottajaorganisaatiossa. Kaikki kotimaiset ja ulkomaiset luovutukset kirjataan.

11. Henkilötietojen suojauksen periaatteet

Tiedot ovat salassa pidettäviä. Tiedostoja säilytetään Työterveyslaitoksella lukollisessa tilassa, jossa on kulun valvonta. Manuaalisen aineiston käsittelyssä noudatetaan Työterveyslaitoksen yleisiä periaatteita. Alkuperäinen sähköisesti tallennettu aineisto säilytetään Työterveyslaitoksen palvelimella. Sille on pääsy vain nimetyillä henkilöillä. Tietokannat on

suojattu käyttäjätunnuksella ja salasanalla. Sähköiset varmuustallenteet säilytetään kassakaapissa lukitussa tilassa.

Suorien tunnistetietojen käsittely: tunnistetiedot tarvitaan tutkimusaineistojen yhdistämiseksi. Lisäksi seurantatutkimuksessa uutta aineistoa kerätään tutkimuksen kuluessa. Tutkimusaineistoa ei analysoida tunnistetiedoin vaan tilastollinen käsittely tehdään koodein jolloin henkilötunnistetiedot on poistettu ja korvattu satunnaistetulla tutkimusnumerolla, jonka perusteella yksittäistä vastaajaa ei voida tunnistaa.

12. Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

Työterveyslaitoksen tiedonohjaussuunnitelman mukaisesti tutkimusaineisto arkistoidaan pysyvästi Työterveyslaitokselle tai Kansallisarkistoon.

13. Rekisteröidyn oikeudet ja niiden toteuttaminen

Rekisteröidyn oikeuksista päästä häntä itseään koskeviin tietoihin, pyytää niiden oikaisemista tai poistamista tai vastustaa käsittelyä saa tietoa:

Yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisia rekisteröidyn oikeuksia (<https://www.ttl.fi/tietosuojakaytanto-tyoterveyslaitoksessa/> koskevan pyynnön voi tehdä Työterveyslaitokselle lomakkeella tai vapaamuotoisesti kirjallisena toimittamalla se Työterveyslaitoksen tietosuojavastaavalle.

Vastustamisoikeus (tietosuoja-asetuksen 21 artikla)

Sinulla on oikeus vastustaa itseäsi koskevien tietojen käsittelyä. Tällöin tietoja ei enää käytetä tutkimukseen vaan ne siirretään arkistoitavaksi.

Oikeus saada pääsy tietoihin (tietosuoja-asetuksen 15 artikla)

Sinulla on oikeus saada tieto siitä, käsitelläänkö henkilötietojasi tutkimuksessa ja mitä henkilötietojasi tutkimuksessa käsitellään. Voit myös halutessasi pyytää jäljennöksen käsiteltävistä henkilötiedoista.

Oikeus tietojen oikaisemiseen (tietosuoja-asetuksen 16 artikla)

Jos käsiteltävissä henkilötiedoissasi on epätarkkuuksia tai virheitä, sinulla on oikeus pyytää niiden oikaisua tai täydennystä.

Oikeus tietojen poistamiseen (tietosuoja-asetuksen 17 artikla)

Sinulla ei ole oikeutta vaatia henkilötietojesi poistamista, sillä niitä koskee lakisääteinen arkistointivelvollisuus (3-kohdan b-alakohta; Kansallisarkiston seulontapäätös).

14. Henkilötietojen käsittelyyn liittyvien riskien arviointi

Henkilötietojen käsittelyssä on tunnistettu seuraavat tietosuovariskit: a) yksittäisen henkilön tunnistaminen organisaatioille tuotettavissa kyselypalautteissa b) ja henkilötietoja vuotaa ulkopuolisille. Kyselypalautteiden yhteydessä tarkkoja jakaumatuloksia ei anneta työyksiköille, joissa vähemmän kuin 10 vastaajaa. Ristiintaulukointien raportoinnissa varmistetaan aina riittävät solufrekvenssit. Tietosuojan toteutuminen varmistetaan käsittelemällä henkilötietoja lainmukaisesti, asianmukaisesti, luottamuksellisesti ja turvallisesti. Tietosuovariski on matala ja haitan todennäköisyys on kaukainen.